

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 12 juni 2012 (*)

”Social trygghet för migrerande arbetstagare – Förordning (EEG) nr 1408/71– Artiklarna 14 1 a och 14a 1 a – Artiklarna 45 FEUF och 48 FEUF – Tillfälligt arbete i en annan medlemsstat än den på vars territorium den anställda normalt arbetar – Familjeförmåner – Tillämplig lagstiftning – Möjlighet för medlemsstaten där arbetstagaren tillfälligt arbetar att bevilja barnförmåner, trots att denna inte är den behöriga staten – Tillämpning av en regel om förbud mot sammanläggning i nationell rätt som medför att denna förmån inte beviljas om en jämförbar förmån uppbärs i en annan stat”

I de förenade målen C-611/10 och C-612/10,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Bundesfinanzhof (Tyskland) genom beslut av den 21 oktober 2010, som inkom till domstolen den 23 december 2010, i målen

Waldemar Hudzinski

mot

Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse (C-611/10),

och

Jaroslav Wawrzyniak

mot

Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse (C-612/10),

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, avdelningsordförandena A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, J. Malenovský, M. Safjan och A. Prechal (referent) samt domarna G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J.-J. Kasel och D. Šváby,

generaladvokat: J. Mazák,

justitiesekreterare: handläggaren K. Malacek,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 6 december 2011,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Hudzinski och Wawrzyniak, genom N. Lamprecht, Rechtsanwalt,
- Tysklands regering, genom T. Henze och K. Petersen, båda i egenskap av ombud,

- Ungerns regering, genom M. Fehér, K. Szíjjártó och K. Veres, samtliga i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom V. Kreuschitz och S. Grünheid, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 16 februari 2012 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 14 1 a och 14a 1 a i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996 (EGT L 28, 1997, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 647/2005 av den 13 april 2005 (EUT L 117, s. 1) (nedan kallad förordning nr 1408/71), samt av EUF-fördragets bestämmelser om arbetstagares fria rörlighet och icke-diskrimineringsprincipen.

2 Respektive begäran har framställts i mål mellan Waldemar Hudzinski och Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse (arbets- och familjebidragskontoret i Wesel) respektive mellan Jaroslaw Wawrzyniak och Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse (arbets- och familjebidragskontoret i Mönchengladbach), som rör dessa myndigheters beslut att inte bevilja barnbidrag i Tyskland.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätten

3 Första och femte skälen i förordning nr 1408/71 har följande lydelse:

”Bestämmelser om samordning av nationell lagstiftning om social trygghet ingår i den fria rörligheten för personer och bör bidra till förbättring av deras levnadsstandard och anställningsförhållanden.

...

Inom ramen för denna samordning skall man inom gemenskapen i de olika medlemsstaternas nationella lagstiftning garantera lika behandling av arbetande som är medborgare i medlemsstaterna samt av deras medförsäkrade och efterlevande.”

4 I åttonde–tionde skälen i nämnda förordning anges följande:

”Det är lämpligt att anställda och egenföretagare som flyttar inom gemenskapen omfattas av en medlemsstats sociala trygghetssystem, så att man undviker kumulering genom flera medlemsstaters tillämpliga lagstiftning och de komplikationer som följer av detta.

Det är viktigt att man så långt det är möjligt begränsar antalet och räckvidden av de fall i vilka, som undantag från den allmänna regeln, en arbetande samtidigt omfattas av två medlemsstaters lagstiftning.

För att på bästa sätt säkerställa lika behandling av alla arbetande som är verksamma på en medlemsstats territorium är det lämpligt att man fastställer att den lagstiftning som är tillämplig

som allmän regel skall vara lagstiftningen i den medlemsstat på vars territorium den berörda personen utöv[a]r sin verksamhet som anställd eller egenföretagare.”

5 I artikel 13 i förordning nr 1408/71, som har rubriken ”Allmänna regler”, föreskrivs följande:

”1. Om något annat inte följer av artiklarna 14c och 14f skall personer för vilka denna förordning gäller omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat. Denna lagstiftning skall bestämmas enligt bestämmelserna i denna avdelning.

2. Om något annat inte följer av artiklarna 14–17 gäller följande:

a) Den som är anställd för arbete inom en medlemsstats territorium skall omfattas av denna medlemsstats lagstiftning, även om han är bosatt inom en annan medlemsstats territorium eller om det företag eller den person som han är anställd hos har sitt säte eller är bosatt inom en annan medlemsstats territorium.

...”

6 Artikel 14 i nämnda förordning, med rubriken ”Särskilda regler för andra anställda än sjömän”, har följande lydelse:

”Artikel 13.2 a skall tillämpas med beaktande av följande undantag och omständigheter:

1) a) Den som arbetar inom en medlemsstats territorium hos ett företag, till vilket han normalt är knuten, och som av detta företag sänds till en annan medlemsstats territorium för att utföra arbete där för detta företags räkning skall fortsätta att omfattas av den förstnämnda medlemsstats lagstiftning, under förutsättning att detta arbete inte väntas vara längre än tolv månader och han inte sänds ut för att ersätta någon som har fullgjort sin utsändningsperiod.

...”

7 I artikel 14a i förordning nr 1408/71, med rubriken ”Särskilda regler för andra egenföretagare än sjömän”, föreskrivs följande:

”Artikel 13.2 b skall tillämpas med beaktande av följande undantag och omständigheter:

1) a) Den som normalt är egenföretagare inom en medlemsstats territorium och som utför arbete inom en annan medlemsstats territorium skall fortsätta att omfattas av den förstnämnda medlemsstats lagstiftning, förutsatt att detta arbete inte väntas vara längre än tolv månader.

...”

8 Artikel 73 i förordning nr 1408/71, vilken återfinns i kapitel 7 i avdelning III och som har rubriken ”Anställda eller egenföretagare vars familjemedlemmar är bosatta i en annan medlemsstat än den behöriga staten”, har följande lydelse:

”En anställd eller egenföretagare, som omfattas av lagstiftningen i en medlemsstat, skall för sina familjemedlemmar som är bosatta i en annan medlemsstat ha rätt till de familjeförmåner som utges enligt lagstiftningen i den förra staten som om de vore bosatta i den staten, om något annat inte följer av bilaga VI.”

9 I nämnda kapitel 7 i förordning nr 1408/71 återfinns också artikel 76, som har rubriken ”Prioritetsregler då rätt till familjeförmåner samtidigt föreligger enligt lagstiftningen i den behöriga staten och enligt lagstiftningen i den medlemsstat där familjemedlemmarna är bosatta”. I denna

artikel föreskrivs följande:

"1. Om familjeförmåner för samma tid och för samma familjemedlem på grund av förvärvsverksamhet utges enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta, skall rätten till familjeförmåner som utges enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat, i förekommande fall med tillämpning av artikel 73 eller 74, innehållas till det belopp som utbetalas enligt lagstiftningen i den förstnämnda medlemsstaten.

2. Om ansökan om förmåner inte görs i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmarna är bosatta kan den behöriga institutionen i den andra medlemsstaten tillämpa bestämmelserna i punkt 1 som om förmånerna hade beviljats i den förstnämnda staten."

10 I artikel 10 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpningen av förordning nr 1408/71, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt förordning nr 118/97, i dess lydelse enligt förordning nr 647/2005 (nedan kallad förordning nr 574/72), med rubriken "Tillämpliga regler vid samtidig rätt till familjeförmåner eller familjebidrag för anställda eller egenföretagare", föreskrivs följande:

"1. a) Rätten till familjeförmåner eller familjebidrag som utges enligt en medlemsstats lagstiftning, enligt vilken förvärv av rätten till sådana förmåner eller bidrag inte grundas på villkor om försäkring, anställning eller verksamhet som egenföretagare, skall innehållas om för samma period och för samma familjemedlem förmåner utges endast enligt nationell lagstiftning i en annan medlemsstat eller vid tillämpning av förordningens artiklar 73, 74, 77 eller 78 upp till ett belopp motsvarande dessa förmåner.

b) Om emellertid förvärvsverksamhet utövas inom den förstnämnda medlemsstatens territorium

i) av den person, som har rätt till familjeförmåner eller av den person till vilken sådana förmåner utbetalas, skall, vad avser förmåner till vilka rätt föreligger antingen direkt enligt en annan medlemsstats nationella lagstiftning eller enligt förordningens artikel 73 eller 74, rätten till familjeförmåner, som utges direkt enligt den nationella lagstiftningen i den andra medlemsstaten eller enligt dessa artiklar, innehållas upp till ett belopp, som motsvarar de familjeförmåner, som gäller enligt lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmen är bosatt. Kostnaden för de förmåner som har utbetalats av den medlemsstat inom vars territorium familjemedlemmen är bosatt skall bäras av den medlemsstaten,

..."

Tysk rätt

11 I 62 § 1 i den tyska lagen om inkomstskatt (Einkommensteuergesetz) (nedan kallad EStG), med rubriken "Rättighetsinnehavare", föreskrivs följande:

"Rätt till barnbidrag för barn, i den mening som avses i 63 §, har den som

1) är bosatt eller stadigvarande vistas i landet, eller

2) vare sig är bosatt eller stadigvarande vistas i landet men är

a) obegränsat skattskyldig till inkomstskatt i enlighet med 1 § 2, eller

b) behandlas som om han vore obegränsat skattskyldig till inkomstskatt i enlighet med 1 § 3."

12 65 § EStG har rubriken "Andra barnförmåner". I första stycket föreskrivs följande:

"1. Barnbidrag ska inte betalas ut för barn för vilka någon av följande förmåner uppbärs eller för vilka sådana förmåner skulle betalas ut om en ansökan gjordes:

1) Bidrag till barn som föreskrivs i lagstiftning om olycksfall eller ekonomiska stöd som föreskrivs i pensionslagstiftning.

2) Barnförmåner som betalas ut i utlandet och som kan jämföras med barnbidrag eller någon av de förmåner som nämns i punkt 1.

...

2. För det fall 65 § 1, punkt 1 är tillämplig och bruttobeloppet av den andra förmånen är lägre än barnbidraget enligt 66 § [EStG] ska barnbidrag motsvarande skillnaden mellan dessa belopp betalas ut under förutsättning att nämnda skillnad är minst 5 euro."

13 I 66 § EStG föreskrivs regler om barnbidragens storlek och hur de ska utbetalas.

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

14 Waldemar Hudzinski, som är polsk medborgare, är bosatt i Polen, där han arbetar som egenföretagare såsom lantbrukare. Han är även socialförsäkrad där.

15 Mellan den 20 augusti och den 7 december 2007 arbetade han som säsongsarbetare i ett trädgårdsodlingsföretag i Tyskland. På egen begäran behandlades han, för år 2007, som obegränsat skattskyldig till inkomstskatt i Tyskland.

16 Waldemar Hudzinski ansökte, för den tid under vilken han arbetade i Tyskland, om barnbidrag för sina båda barn, som även de är bosatta i Polen, enligt 62 § och följande paragrafer EStG, till ett belopp om 154 euro per månad för vardera barnet.

17 Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse avslog denna ansökan och hans efterföljande begäran om omprövning. Hans överklagande av omprövningsbeslutet ogillades också. Hudzinski överklagade sistnämnda avgörande till den hänskjutande domstolen.

18 Jaroslaw Wawrzyniak, som är polsk medborgare, bor tillsammans med sin fru och deras gemensamma dotter i Polen, där han omfattas av den sociala trygghetsförsäkringen.

19 Under perioden februari-?december år 2006 arbetade Jaroslaw Wawrzyniak i Tyskland i egenskap av utstationerad arbetstagare. Wawrzyniak och hans fru sambeskattades med avseende på inkomstskatt i Tyskland år 2006 såsom obegränsat skattskyldiga i det landet.

20 För den period som Jaroslaw Wawrzyniak arbetade i Tyskland ansökte han med stöd av 62 § och följande paragrafer i EStG om barnbidrag till ett belopp om 154 euro per månad för sin dotter. Hans hustru var, även under denna period, uteslutande sjukförsäkrad i Polen. Hon uppbär i Polen, bland annat under denna period, barnbidrag för dottern om cirka 48 PLN i månaden (cirka 12 euro).

- 21 Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse avslog Jaroslaw Wawrzyniaks begäran om barnbidrag samt hans begäran om omprövning. Hans överklagande av omprövningsbeslutet ogillades också. Wawrzyniak överklagade sistnämnda avgörande till den hänskjutande domstolen.
- 22 Waldemar Hudzinski och Jaroslaw Wawrzyniak har vid Bundesfinanzhof anfört att det framgår av dom av den 20 maj 2008 i mål C-352/06, Bosmann (REG 2008, s. I-3827), att 62 § och följande paragrafer i EStG fortsätter att vara tillämpliga till och med när Förbundsrepubliken Tyskland, enligt förordning nr 1408/71, inte är den behöriga medlemsstaten enligt artikel 14a 1 a i samma förordning, vad rör Hudzinski, och artikel 14 1 a i nämnda förordning, vad rör Wawrzyniak.
- 23 Jaroslaw Wawrzyniak har vidare hävdade att hans rätt till en barnförmån i Tyskland inte heller är utesluten enligt 65 § 1 första meningen punkt 2 EStG, jämförd med 65 § 2 EStG, eftersom dessa bestämmelser strider mot unionsrätten och hursomhelst inte är tillämpliga på det område som omfattas av förordning nr 1408/71.
- 24 Den hänskjutande domstolen har, vad rör denna fråga, förklarat att domen i det ovannämnda målet Bosmann ska förstås så, att en medlemsstat, även om denna inte är behörig enligt artikel 13 och följande artiklar i förordning nr 1408/71, ändå har möjlighet att bevilja familjeförmåner till en migrerande arbetstagare med tillämpning av nationell rätt.
- 25 Enligt samma domstol framgår det emellertid av denna dom att en sådan möjlighet endast bör ges i vissa typfall.
- 26 För det första har en medlemsstat som inte är behörig enligt artikel 13 och följande artiklar i förordning nr 1408/71 denna möjlighet endast om denna medlemsstat, såsom var fallet i det ovannämnda målet Bosmann, måste bevilja en familjeförmån till en arbetstagare för att undvika att denne annars lider en rättsförlust på grund av att denne har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet.
- 27 Målen vid den nationella domstolen rör dock inte ett sådant fall, eftersom Hudzinski och Wawrzyniak inte har lidit någon rättsförlust genom sina tillfälliga arbeten i Tyskland.
- 28 Enligt artiklarna 14 1 a och 14a 1 a i förordning nr 1408/71 har nämligen den på dem tillämpliga lagstiftningen om social trygghet inte förändrats, eftersom de under sina tillfälliga arbeten i Tyskland fortsatt att omfattas av den polska lagstiftningen.
- 29 De kan således inte anses ha förlorat rätten till en mer förmånlig barnförmån enligt tysk rätt, eftersom de aldrig haft rätt till denna förmån.
- 30 Den hänskjutande domstolen anser för det andra att de här aktuella situationerna på avgörande punkter skiljer sig från vad som var fallet i det ovannämnda målet Bosmann. Tvärtemot vad som där var fallet är Förbundsrepubliken Tyskland i de här aktuella fallen inte den medlemsstat där arbetstagarens barn har sin hemvist. Frågan uppstår därför huruvida denna omständighet utgör ett annat villkor som begränsar den icke behöriga medlemsstatens möjlighet att bevilja familjeförmåner till en migrerande arbetstagare.
- 31 Den hänskjutande domstolen anser för det tredje att den måste ställa sig frågan om inte nämnda möjlighet är begränsad till situationer då det inte föreligger någon rätt till jämförbara familjeförmåner enligt den behöriga medlemsstatens lagstiftning, såsom fallet var i det ovannämnda målet Bosmann, vilket dock inte här är fallet, eftersom de berörda arbetstagarna erhåller sådana förmåner i den behöriga medlemsstaten.
- 32 Vidare ? för det fall att den icke behöriga medlemsstaten, tvärtemot vad den hänskjutande

domstolen anser, i situationer av det slag som är aktuella i de mål som denna har att avgöra, har möjlighet att bevilja familjeförmåner, trots att dessa i grunden skiljer sig från föremålet i det ovannämnda målet Bosmann ? uppstår frågan huruvida unionsrätten, och då särskilt fördragets bestämmelser om arbetstagarnas fria rörlighet eller icke-diskrimineringsprincipen, utgör hinder för en regel av det slag som framgår av 65 § EStG, enligt vilken barnförmåner endast ska beviljas, om den berörde inte har rätt till jämförbara förmåner i den behöriga medlemsstaten.

33 Den hänskjutande domstolen har slutligen anmärkt att om sistnämnda fråga, i strid med dess ståndpunkt, även den ska besvaras jakande, så uppstår frågan hur den därigenom uppkomna kumuleringen av rättigheter ska lösas.

34 Mot denna bakgrund beslutade Bundesfinanzhof att vilandeförklara det mål som gett upphov till mål C-611/10 och ställa följande fråga till domstolen:

”Ska artikel 14a 1 a i förordning nr 1408/71 tolkas på så sätt att den medlemsstat som enligt denna bestämmelse inte är behörig inte får bevilja en på dess territorium tillfälligt verksam arbetstagare en familjeförmån enligt sin nationella lagstiftning när varken arbetstagaren eller ens hans barn bor eller stadigvarande vistas i den icke behöriga medlemsstaten?”

35 Bundesfinanzhof beslutade att vilandeförklara det mål som gett upphov till mål C-612/10 och hänskjuta följande frågor till domstolen för förhandsavgörande:

”1) Ska artikel 14 1 a i förordning nr 1408/71 tolkas så, att en medlemsstat som inte är behörig enligt förordningen, till vilken en arbetstagare utsänds och i vilken arbetstagarens barn inte är bosatta, under inga omständigheter är behörig att bevilja den utsända arbetstagaren familjeförmåner när utsändandet till nämnda medlemsstat inte leder till en rättsförlust för arbetstagaren?

2) För det fall den första frågan besvaras nekande:

Ska artikel 14 1 a i förordning nr 1408/71 tolkas så, att den medlemsstat som inte är behörig till vilken en arbetstagare har utsänts i vart fall endast är behörig att bevilja familjeförmåner om det har fastställts att arbetstagaren saknar rätt till jämförbara familjeförmåner i den andra medlemsstaten?

3) För det fall också denna fråga besvaras nekande:

Utgör ... unionsrättsliga bestämmelser hinder för en nationell lagbestämmelse som 65 § ... EStG, enligt vilken det inte föreligger rätt till familjeförmåner när motsvarande förmåner betalas ut i utlandet eller skulle betalas ut om en begäran härom framställdes?

4) För det fall denna fråga besvaras jakande:

Hur ska den kumulation som uppstår på detta sätt av rättigheten i den behöriga staten, vilken också är den medlemsstat i vilken barnen är bosatta, och rättigheten i den stat som inte är behörig, i vilken barnen saknar bosättning, lösas?”

36 Domstolens ordförande beslutade den 14 februari 2011 att förena målen C-611/10 och C-612/10 vad gäller det skriftliga och muntliga förfarandet samt domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den enda frågan i mål C-611/10 och de två första frågorna i mål C-612/10

37 Den nationella domstolen har ställt sin enda fråga i mål C-611/10 och de två första frågorna mål C-612/10, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artiklarna 14 1 a och 14a 1 a i förordning nr 1408/71 ska tolkas så, att de utgör hinder mot att en medlemsstat, som inte i enlighet med dessa bestämmelser utpekas som den behöriga staten, beviljar barnförmåner i enlighet med sin interna rätt till en migrerande arbetstagare som tillfälligt arbetar inom dess territorium, under omständigheter av det slag som är i fråga i målen vid den nationella domstolen, däri inbegripet att det konstateras att den berörde arbetstagaren inte har lidit någon rättsförlust på grund av att denne utnyttjat sin rätt till fri rörlighet, eftersom denne bevarat sin rätt till familjeförmåner av samma typ i den behöriga medlemsstaten, och varken arbetstagaren eller hans barn, för vilka förmånen begärs, stadigvarande vistas i den medlemsstat där arbetstagaren tillfälligt arbetade.

38 Domstolen konstaterar härvid, såsom den hänskjutande domstolen med rätta har anmärkt, att frågan vilken lagstiftning som är tillämplig på situationen för klagandena i de två målen vid den hänskjutande domstolen, vad rör deras rätt till familjeförmåner, avgörs av artikel 14 1 a respektive artikel 14a 1 a i förordning nr 1408/71.

39 Det är nämligen utrett att Jaroslaw Wawrzyniak, med tillämpning av artikel 14 1 a i förordning nr 1408/71, under den period understigande tolv månader som denne varit utsänd till Tyskland, fortfarande omfattades av lagstiftningen i den medlemsstat på vars territorium det företag som han normalt arbetar för har sitt säte, det vill säga den polska lagstiftningen.

40 Det har vidare inte bestritts att Waldemar Hudzinski, med tillämpning av artikel 14a 1 a i förordning nr 1408/71, under den period understigande tolv månader som denne arbetat i Tyskland, fortsatt att omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat på vars territorium han normalt sett arbetar, det vill säga den polska lagstiftningen.

41 Domstolen vill dock samtidigt erinra om att det framgår av fast rättspraxis att syftet med bestämmelserna i avdelning II i förordning nr 1408/71, i vilka det fastställs vilken lagstiftning som är tillämplig på arbetstagare som förflyttar sig inom Europeiska unionen, bland annat är att de berörda i princip ska omfattas av en enda medlemsstats sociala trygghetssystem, så att kumulering av flera medlemsstats tillämpliga lagstiftningar och de komplikationer som kan följa härmed undviks. Denna princip kommer särskilt till uttryck i artikel 13.1 i förordning nr 1408/71 (se, bland annat, dom av den 14 oktober 2010 i mål C-16/09, Schwemmer, REU 2010, s. I-9717, punkt 40 och där angiven rättspraxis).

42 I artikel 48 FEUF föreskrivs vidare att medlemsstaternas lagstiftningar ska samordnas, men inte att de ska harmoniseras. Skillnaderna i fråga om innehåll och förfarande mellan de sociala trygghetssystemen i var och en av medlemsstaterna, och följaktligen mellan rättigheterna för de personer som är försäkrade i dem, berörs således inte av denna bestämmelse, utan varje medlemsstat är behörig att i sin lagstiftning, med iakttagande av unionsrätten, föreskriva de villkor som ska gälla för beviljande av förmåner inom ett system för social trygghet (se, bland annat, dom av den 30 juni 2011 i mål C-388/09, da Silva Martins, REU 2011, s. I-5737, punkt 71 och där angiven rättspraxis).

43 Därför kan det inte genom unionens primärrätt garanteras att konsekvenserna av att en försäkrad person begett sig till en annan medlemsstat blir neutrala vad avser social trygghet. Tillämpningen av en nationell lagstiftning som är mindre fördelaktig vad gäller sociala trygghetsförmåner, i förekommande fall på grund av vad som stadgas i förordning nr 1408/71, kan således i princip vara förenlig med de krav som ställs i unionens primärrätt när det gäller fri rörlighet för personer (se, analogt, domen i det ovannämnda målet da Silva Martins, punkt 72).

44 Av dessa principer följer att klagandena i målen vid den nationella domstolen, som har begett sig från en medlemsstat till en annan, i förevarande fall till Förbundsrepubliken Tyskland, för att arbeta där, i princip endast har rätt till de familjeförmåner som föreskrivs i den förstnämnda medlemsstatens lagstiftning, vilket är den enda lagstiftning som är tillämplig enligt förordning nr 1408/71, och detta även i fall som de förevarande, där dessa förmåner är mindre generösa än de förmåner av samma typ som föreskrivs i den tyska lagstiftningen.

45 Även om de tyska myndigheterna således enligt unionsrätten inte är skyldiga att bevilja den aktuella barnförmånen, uppstår emellertid frågan huruvida denna lagstiftning utgör hinder för att bevilja en sådan förmån, och detta särskilt som det framgår av de handlingar som inkommit till domstolen, att klagandena i målen vid den nationella domstolen enligt tysk lagstiftning kan tänkas ha rätt till denna förmån av den enda omständigheten att de är obegränsat skattskyldiga till inkomstskatt eller behandlas som sådana skattskyldiga, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att avgöra.

46 Såsom domstolen har slagit fast i punkt 29 i den ovannämnda domen i målet Bosmann ska bestämmelserna i förordning nr 1408/71 tolkas i ljuset av artikel 48 FEUF, vilken är avsedd att underlätta den fria rörligheten för arbetstagare och bland annat innebär att migrerande arbetstagare varken ska förlora rätten till sociala trygghetsförmåner eller drabbas av en minskning av förmånernas belopp till följd av att de har utnyttjat rätten till fri rörlighet enligt fördraget.

47 I punkt 30 i ovannämnda dom har domstolen även anmärkt att det i första skälet i förordning nr 1408/71 anges att bestämmelserna i denna förordning om samordning av nationell lagstiftning om social trygghet ingår i den fria rörligheten för personer och bör bidra till förbättring av deras levnadsstandard och anställningsförhållanden.

48 Mot denna bakgrund konstaterade domstolen i punkt 31 i domen i det ovannämnda målet Bosmann att bosättningsstaten, under de där aktuella omständigheterna, inte kan frångå rätten att bevilja personer som är bosatta på dess territorium familjeförmåner. Om den som utför arbete såsom anställd inom en medlemsstats territorium, enligt artikel 13.2 a i förordning nr 1408/71, omfattas av denna medlemsstats lagstiftning – även om han är bosatt inom en annan medlemsstats territorium – kan nämligen bosättningsmedlemsstaten inte med stöd av denna förordning förhindras att med tillämpning av nationell lagstiftning bevilja en sådan person familjeförmåner.

49 Domstolen tillade i punkt 32 i samma dom att principen, vilken det har erinrats om i punkt 41 ovan, att den lagstiftning som utpekats med hjälp av bestämmelserna i avdelning II i förordning nr 1408/71 är exklusivt tillämplig, inte kan utgöra grund för att utesluta att en medlemsstat, som inte utgör behörig medlemsstat och som inte uppställer villkor om anställning eller försäkring för rätten till en familjeförmån, kan bevilja en person som bor i landet en sådan familjeförmån, om ett sådant beviljande faktiskt är möjligt enligt den nationella lagstiftningen.

50 I de förevarande två målen har den hänskjutande domstolen bitt EU-domstolen att avgöra huruvida denna möjlighet, under sådana förhållanden som var aktuella i det ovannämnda målet Bosmann, för en medlemsstat som inte är den behöriga staten enligt bestämmelserna i avdelning II i förordning nr 1408/71 att bevilja en familjeförmån till en person som är bosatt på dess territorium också ska gälla i situationer av det slag som är aktuellt i de två målen vid den nationella domstolen, trots att dessa på flera punkter avviker från situationen i det ovannämnda målet Bosmann.

51 Domstolen vill för det första, vad avser relevansen av den omständigheten att klagandena i målen vid den nationella domstolen varken har förlorat sin rätt till sociala trygghetsförmåner eller

fått dessa nedsatta på grund av att de utnyttjat sin rätt till fri rörlighet, eftersom de bevarat sin rätt till familjeförmåner i den behöriga medlemsstaten, anmärka att denna omständighet inte i sig medför att det är uteslutet att en icke behörig medlemsstat har möjlighet att bevilja sådana förmåner.

52 Domstolen har visserligen, i punkt 29 i domen i det ovannämnda målet Bosmann, angett att migrerande arbetstagare varken ska förlora rätten till sociala trygghetsförmåner eller drabbas av en minskning av förmånernas belopp till följd av att de har utnyttjat rätten till fri rörlighet enligt fördraget, men domstolen har uttryckligen förklarat att detta uttalande är ett exempel på vad artikel 48 FEUF och syftet med denna bestämmelse har för möjlig inverkan på tolkningen av förordning nr 1408/71.

53 Detta uttalande, som ska förstås utifrån det speciella sammanhanget i nämnda mål, är av mindre betydelse än den princip, som domstolen dessförinnan hade erinrat om i samma punkt i den ovannämnda domen och som ska anses ingå i domstolens fasta praxis, nämligen att bestämmelserna i förordning nr 1408/71 ska tolkas mot bakgrund av ändamålet med artikel 48 FEUF, vilket är att bidra till att åstadkomma en fri rörlighet för migrerande arbetstagare som är så fullständig som möjligt (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet da Silva Martins, punkt 70 och där angiven rättspraxis).

54 I detta sammanhang ska det även erinras om att det framgår av första skälet i förordning nr 1408/71 att syftet med denna förordning är att bidra till en förbättring av migrerande arbetstagares levnadsstandard och anställningsförhållanden.

55 Domstolen har i detta sammanhang fastställt att det skulle innebära både att gå bortom syftet med förordning nr 1408/71 samt att placera sig utanför ramen och ändamålet för artikel 48 FEUF att tolka nämnda förordning som ett förbud för en medlemsstat att bevilja arbetstagare och deras familjemedlemmar ett större socialt skydd än vad som följer av tillämpningen av denna förordning (dom av den 16 juli 2009 i mål C-208/07, von Chamier-Glisczinski, REG 2009, s. I-6095, punkt 56).

56 Med beaktande särskilt av de mål som ligger till grund för unionsbestämmelserna om samordning av nationell lagstiftning om social trygghet, kan dessa bestämmelser nämligen inte tillämpas på ett sådant sätt att den migrerande arbetstagaren eller dennes medförsäkrade nekas förmåner som uteslutande har sin grund i en medlemsstats lagstiftning, såvida det inte finns ett uttryckligen föreskrivet undantag som är förenligt med nämnda mål (se, bland annat, domen i det ovannämnda målet da Silva Martins, punkt 75).

57 Domstolen konstaterar mot denna bakgrund att en tolkning som går ut på att artiklarna 14 1 a och 14a 1 a i förordning nr 1408/71 tillåter en medlemsstat att bevilja familjeförmåner i en situation av det slag som är aktuell i målen vid den nationella domstolen ? där den migrerande arbetstagaren varken har förlorat rätten till sociala trygghetsförmåner eller drabbats av en minskning av förmånernas belopp till följd av att han har utnyttjat rätten till fri rörlighet, eftersom han bevarat sin rätt till familjeförmåner av samma slag i den behöriga medlemsstaten ? inte är utesluten, eftersom denna tolkning bidrar till en förbättring av migrerande arbetstagares levnadsstandard och anställningsförhållanden, genom att ge dem ett mer omfattande socialt skydd än vad som följer av en ren tillämpning av nämnda förordning och på detta sätt bidrar till att uppnå dessa bestämmelsers syfte, nämligen att underlätta för arbetstagarna att utnyttja sin rätt till fri rörlighet.

58 Vad rör hänvisningarna, i domen i det ovannämnda målet Bosmann, till den migrerande arbetstagarens bosättning på den icke behöriga medlemsstatens territorium, där denne ansökt om familjeförmånen, förklaras dessa av omständigheten att sökanden i det där aktuella målet enligt 62

§ 1 EStG hade rätt till denna förmån redan på grund av sin bosättning i denna stat, då denna bestämmelse inte uppställer något krav på anställning eller försäkring för rätt till denna förmån.

59 De aktuella hänvisningarna rör således den lagliga grunden för rätt till den aktuella familjeförmånen i den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning, och särskilt det där angivna villkoret om bosättning.

60 Enligt 62 § 1 EStG föreligger emellertid rätt till denna barnförmån för varje person som även om vederbörande varken är bosatt eller stadigvarande vistas i landet ändå är obegränsat skattskyldig till inkomstskatt där eller behandlas som obegränsat skattskyldig.

61 Det är sistnämnda anknytning som är i fråga i de här aktuella målen vid den nationella domstolen.

62 Förutsatt att de två anknytningsgrunder som anges i 62 § 1 EStG enligt nationell rätt i sig ger rätt till den aktuella barnförmånen, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att avgöra, kan hänvisningen, i domen i det ovannämnda målet Bosmann, till den migrerande arbetstagarens bosättning som anknytningsgrund, inte innebära att en medlemsstat som inte är behörig stat enligt bestämmelserna i avdelning II i förordning nr 1408/71 endast har möjlighet att bevilja en familjeförmån om denna rätt görs gällande med hänvisning till denna anknytningsgrund, och att denna möjlighet inte föreligger i en situation då den alternativa anknytningsgrunden är tillämplig.

63 Den hänskjutande domstolen har i detta sammanhang även ställt sig frågan huruvida det är av relevans att barnen i målen vid den nationella domstolen, till skillnad från vad som var fallet i det ovannämnda målet Bosmann, inte är bosatta på den icke behöriga medlemsstatens territorium, där det ansöks om en sådan förmån.

64 Det ska härvid konstateras att domstolen i sin dom i det ovannämnda målet Bosmann inte hänvisat till att det förelåg en sådan anknytning till den icke behöriga medlemsstatens territorium som stöd för sin slutsats att denna stat har möjlighet att bevilja familjeförmåner.

65 Domstolen konstaterar slutligen att i en situation av det slag som var aktuell i det ovannämnda målet Bosmann utgjorde den omständigheten att den migrerande arbetstagaren och dennes barn är bosatta på den icke behöriga medlemsstatens territorium en precis och nära anknytning, särskilt med hänsyn till den aktuella förmånens art.

66 I de här aktuella målen vid den nationella domstolen består anknytningen till den icke behöriga medlemsstatens territorium, där familjeförmånerna görs gällande, av att arbetstagaren är obegränsat skattskyldig till inkomstskatt för inkomsten från sitt tillfälliga arbete i denna medlemsstat. En sådan anknytning grundas på ett precist kriterium och kan anses som en tillräckligt nära anknytning, när man även tar hänsyn till att den sökta familjeförmånen finansieras av skatteintäkter.

67 Mot denna bakgrund framstår ett eventuellt beslut att i de i målen vid den nationella domstolen aktuella situationerna bevilja denna förmån – vilken inte villkoras av anställning eller försäkring – inte som ägnat att på ett orimligt sätt försämra förutsägbarheten och effektiviteten av tillämpningen av samordningsreglerna i förordning nr 1408/71, vilket är ett krav som har sin grund i rättssäkerhetsprincipen och även skyddar migrerande arbetstagares intressen och vilket, såsom anmärkts i punkt 41 ovan, även upprätthålls genom den där beskrivna principen, som går ut på att lagstiftningen i den medlemsstat som enligt dessa regler är behörig i princip är exklusivt tillämplig.

68 Den enda frågan i mål C-611/10 och de två första frågorna i mål C-612/10 ska därför

besvaras enligt följande. Artiklarna 14 1 a och 14a 1 a i förordning nr 1408/71 ska tolkas så, att de inte utgör hinder mot att en medlemsstat, som inte i enlighet med dessa bestämmelser utpekas som den behöriga staten, beviljar barnförmåner i enlighet med sin interna rätt till en migrerande arbetstagare som tillfälligt arbetar inom dess territorium, under omständigheter av det slag som är i fråga i målen vid den nationella domstolen, däri inbegripet att det konstateras att den berörde arbetstagaren inte har lidit någon rättsförlust på grund av att denne utnyttjat sin rätt till fri rörlighet, eftersom vederbörande bevarat sin rätt till familjeförmåner av samma typ i den behöriga medlemsstaten, och varken arbetstagaren eller hans barn, för vilka förmånen begärs, stadigvarande vistas i den medlemsstat där arbetstagaren tillfälligt arbetade.

Den tredje och den fjärde frågan i mål C-612/10

69 Den nationella domstolen har ställt den tredje och den fjärde frågan i mål C-612/10, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida unionsrätten, och särskilt reglerna mot sammanläggning i artikel 76 i förordning nr 1408/71 och i artikel 10 i förordning nr 547/72, fördragets regler om arbetstagarnas fria rörlighet och icke-diskrimineringsprincipen, ska tolkas så, att de utgör hinder mot att, i en situation av det slag som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, tillämpa en regel i nationell rätt av det slag som framgår av 65 § EStG, enligt vilken rätt till barnförmåner är utesluten om en jämförbar förmån ska utbetalas i en annan stat eller skulle utbetalas, om en sådan begäran gjordes.

70 Såsom framgår av prövningen av de två första frågorna i mål C-612/10 ska artikel 14 1 a i förordning nr 1408/71 tolkas så, att, i en situation av det slag som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, Förbundsrepubliken Tyskland, som inte är behörig stat enligt denna bestämmelse, har möjlighet, men inte skyldighet, att bevilja barnförmåner i enlighet med sin nationella rätt till en utsänd arbetstagare som tillfälligt arbetar på dess territorium, samtidigt som denna stat i princip, såsom den hänskjutande domstolen har anmärkt, även kan besluta om, och, i förekommande fall, hur denna ska beakta omständigheten att arbetstagaren har rätt till en jämförbar förmån i den medlemsstat som är behörig enligt denna bestämmelse, i förevarande fall Republiken Polen.

71 Även om det i en icke behörig medlemsstats lagstiftning, i en situation av det slag som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, föreskrivs en rätt till en familjeförmån som ger den migrerande arbetstagaren ett ytterligare socialt skydd, på grund av att denne är obegränsat skattskyldig till inkomstskatt i denna stat eller har behandlats som en sådan skattskyldig för den tid han arbetade där, får emellertid eventuella regler om förbud mot sammanläggning i denna lagstiftning, av det slag som följer av 65 § EStG, inte tillämpas, om det konstateras att denna tillämpning strider mot unionsrätten.

72 Domstolen har i sin dom i det ovannämnda målet Schwemmer, till vilken klagandena i målen vid den nationella domstolen har hänvisat, förklarat att i den situation som är aktuell i målet vid den nationella domstolen ska regeln om förbud mot sammanläggning i artikel 10 i förordning nr 547/72 tolkas så, att rätten till barnförmåner enligt tysk rätt inte kan delvis innehållas med tillämpning av 65 § 1 EStG, upp till det belopp som skulle ha kunnat erhållas i Schweiz.

73 Domstolen konstaterar emellertid att situationen i målet vid den nationella domstolen inte omfattas av nämnda regel om förbud mot sammanläggning eller motsvarande regel i artikel 76 i förordning nr 1408/71, eftersom det i denna situation inte föreligger någon sammanläggning av rättigheter som föreskrivs i lagstiftningen i den medlemsstat där det berörda barnet är bosatt och rättigheter som följer av lagstiftningen i den medlemsstat där arbetstagaren är anställd och som utpekas som behörig stat enligt nämnda förordning (se, för ett liknande resonemang, domarna i de ovannämnda målen Bosmann, punkt 24, och Schwemmer, punkterna 43 och 51).

74 I målet vid den nationella domstolen är Republiken Polen nämligen både den medlemsstat där det berörda barnet är bosatt och den medlemsstat där den utsände arbetstagaren arbetar. Republiken Polen utpekas som behörig stat enligt artikel 14 1 a i förordning nr 1408/71, då det är den medlemsstat på vars territorium det företag för vilket arbetstagaren normalt arbetar har sitt säte.

75 Reglerna om förbud mot sammanläggning i artikel 76 i förordning nr 1408/71 och i artikel 10 i förordning nr 574/72 utgör således inte hinder för att i förevarande fall inte neka rätt till en barnförmån med tillämpning av en nationell regel om förbud mot sammanläggning av det slag som följer av 65 § EStG.

76 Att tillämpa en sådan regel om förbud mot sammanläggning i nationell rätt i ett mål av det slag som det här aktuella målet vid den nationella domstolen, är ägnat – eftersom det synes medföra, såsom framgår av de handlingar som ingetts till domstolen, inte att förmånens storlek sätts ned med det belopp som uppbärs för en jämförbar förmån i en annan stat, utan att denna förmån inte beviljas över huvud taget – medföra en betydande nackdel som i praktiken påverkar ett mycket större antal migrerande arbetstagare än arbetstagare som inte har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet och som under hela sitt arbetsliv har stannat i den berörda medlemsstaten, vilket är en fråga som det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

77 Det är nämligen framför allt migrerande arbetstagare som kan antas åtnjuta jämförbara förmåner i en annan stat, särskilt i sitt ursprungsland, varvid dessa förmåner i hög grad kan variera i omfattning.

78 En sådan nackdel framstår som än mindre motiverad när förmånen, såsom fallet är med den i målet vid den nationella domstolen aktuella förmånen, finansieras med skatteintäkter, och klaganden i målet vid den nationella domstolen enligt den nationella lagstiftningen i fråga har rätt till denna förmån på grund av att han varit obegränsat skattskyldig till inkomstskatt i Tyskland.

79 Det ska härvid anmärkas att domstolen vid flera tillfällen har slagit fast att syftet med artiklarna 45 FEUF och 48 FEUF inte kan uppnås om arbetstagarna förlorar de förmåner för social trygghet som lagstiftningen i en medlemsstat garanterar dem på grund av att de utövar sin rätt till fri rörlighet (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet *da Silva Martins*, punkt 74 och där angiven rättspraxis).

80 Det framgår dessutom av domstolens praxis att artiklarna 45 FEUF–48 FEUF, liksom förordning nr 1408/71, vilken antagits till genomförande av dessa artiklar, bland annat har till syfte att förhindra att en arbetstagare som har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet utan sakliga skäl missgynnas i förhållande till en arbetstagare som endast har utövat förvärvsverksamhet i en enda medlemsstat (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet *da Silva Martins*, punkt 76 och där angiven rättspraxis).

81 Den nackdel som omnämns i punkt 76 ovan strider, även om den kan förklaras av skillnader i medlemsstaternas lagstiftningar om social trygghet som kvarstår trots unionsrättens samordningsregler, mot unionens primärrätt om arbetstagarnas fria rörlighet (se, bland annat och analogt, domen i det ovannämnda målet *da Silva Martins*, punkterna 72 och 73 och där angiven rättspraxis).

82 Denna slutsats påverkas inte av syftet med artikel 14 1 a i förordning nr 1408/71, vilket, enligt domstolens praxis och såsom den hänskjutande domstolen har erinrat om, är att främja friheten att tillhandahålla tjänster genom att se till att ett företag som är etablerat på en medlemsstats territorium inte är tvunget att anmäla sina anställda, vilka normalt sett omfattas av

denna stats sociala trygghetssystem, till motsvarande system i en annan medlemsstat, när de anställda stationeras där för en begränsad tid, för att utföra arbeten där, vilket skulle göra det svårare för ett sådant företag att utöva denna grundläggande rättighet (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 10 februari 2000 i mål C-202/97, FTS, REG 2000, s. I-883, punkterna 28 och 29).

83 Domstolen konstaterar härvid att den omständigheten att barnförmånen inte kan utbetalas ? vilket blir resultatet när man i den i målet vid den nationella domstolen aktuella situationen tillämpar en nationell regel om förbud mot sammanläggning, av det slag som följer av 65 § EStG ? inte har sin grund i en önskan att hjälpa företag i andra medlemsstater, som utsänder sina anställda till Tyskland, att undvika de kostnader och administrativa komplikationer som kan följa av ett byte av tillämplig nationell lagstiftning.

84 Det är nämligen utrett att den i målet vid den nationella domstolen aktuella förmånen beviljas utan att dessa arbetstagares arbetsgivare behöver bidra till finansieringen av denna förmån och utan att de behöver uppfylla några administrativa formaliteter i detta sammanhang.

85 Den tredje och den fjärde frågan i mål C-612/10 ska därför besvaras enligt följande. Fördragets regler om arbetstagarnas fria rörlighet ska tolkas så, att de utgör hinder mot att, i en situation av det slag som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, tillämpa en regel i nationell rätt av det slag som framgår av 65 § EStG, i den utsträckning som den inte medför att förmånens storlek sätts ned med det belopp som uppbärs för en jämförbar förmån i en annan stat, utan medför att denna förmån inte kan beviljas över huvud taget.

Rättegångskostnader

86 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

1) **Artiklarna 14 1 a och 14a 1 a i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 647/2005 av den 13 april 2005, ska tolkas så, att de inte utgör hinder mot att en medlemsstat, som inte i enlighet med dessa bestämmelser utpekas som den behöriga staten, beviljar barnförmåner i enlighet med sin interna rätt till en migrerande arbetstagare som tillfälligt arbetar inom dess territorium, under omständigheter av det slag som är i fråga i målen vid den nationella domstolen, däri inbegripet att det konstateras att den berörde arbetstagaren inte har lidit någon rättsförlust på grund av att denne utnyttjat sin rätt till fri rörlighet, eftersom denne bevarat sin rätt till familjeförmåner av samma typ i den behöriga medlemsstaten, och varken arbetstagaren eller hans barn, för vilka förmånen begärs, stadigvarande vistas i den medlemsstat där arbetstagaren tillfälligt arbetade.**

2) EUF-fördragets regler om arbetstagarnas fria rörlighet ska tolkas så, att de utgör hinder mot att, i en situation av det slag som är aktuell i målet vid den nationella domstolen, tillämpa en regel i nationell rätt av det slag som framgår av 65 § i lagen om inkomstskatt (Einkommensteuergesetz), i den utsträckning som den inte medför att förmånens storlek sätts ned med det belopp som uppbärs för en jämförbar förmån i en annan stat, utan medför att denna förmån inte kan beviljas över huvud taget.

Underskrifter

* Rättegångsspråk: tyska.